

Dansens og musikkens rødder 50

Danseindsamling foretaget af Johannes Egedal - 1. del

af Per Sørensen

Starten på den danske folkedanserbevægelse skete sommeren/efteråret år 1899, hvor Andreas Otterstrøm var initiativtageren. I begyndelsen dansede man svenske danse, da man havde fået inspirationen fra den svenske folkedansergruppe Philochoros. Denne gruppe var, som den første i verden, begyndt at danse folkedans allerede i 1880 (se: Dansens og musikkens rødder nr. 26). Ret hurtigt begyndte man at interessere sig for danske folkedanse, og allerede i år 1900 begyndte Andreas Otterstrøm at rejse rundt og indsamle danse. Han var dette år bl.a. i Vendsyssel og Bjerre Herred. I 1905 lykkedes det "Foreningen til Folkedansens Fremme" (F.F.F.) at få et statsstilsbud, så man kunne sende et af sine medlemmer ud på en større indsamlingsrejse. Denne rejse, som foregik på Fyn og i Jylland, blev foretaget af Hans Schierbeck, og det lykkedes ham at indsamle ikke mindre end 85 danse. Senere var der andre sporadiske indsamlinger. I 1911 kom den næste, større indsamling, som blev foretaget af Viggo Hertel og H. C. Michelsen på Avernakø, hvor det lykkedes at få en større samling af danse.

I 1915 fik F.F.F. et nyt medlem. Det var Johannes Egedal (1891-1965), som ret hurtigt skulle vise sig at blive en af de flittigste danseindsamlere.

Johannes Egedal var født i Millinge på Fyn, hvor faderen, A. J. Larsen Egedal, var mejeribestyrer.

Familien Egedal 1907 - Johannes bagerst til højre

Familien var meget danseglad, og der er ingen tvivl om, at dansen og musikken har været en vigtig bestanddel af familiens liv. Se dette morsomme billede fra 1898, hvor Johannes Egedal spiller "violin" med 2 pinde, og hans søstre danser til.

Børnedans hos familien Egedal i 1898

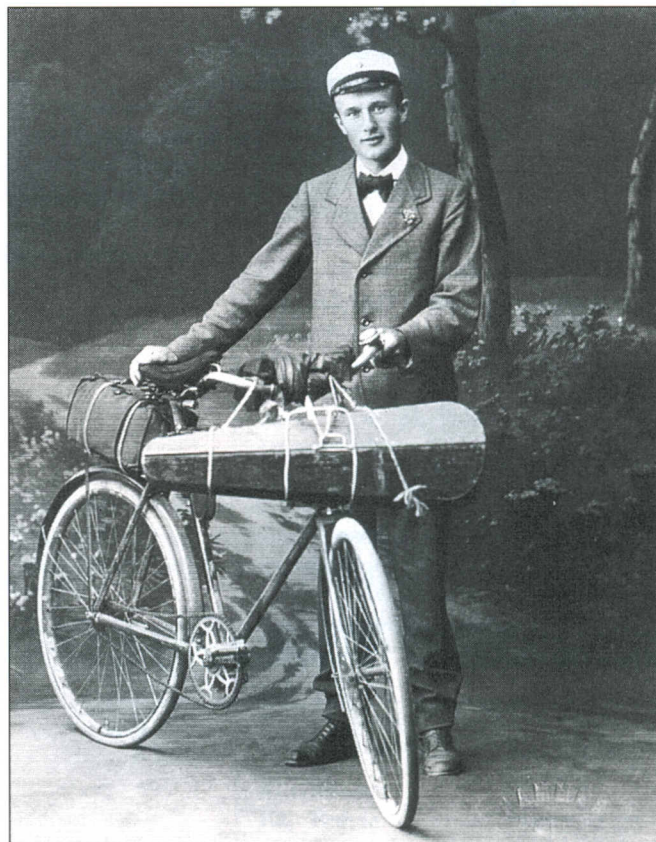
Som 14-årig kom han til landbruget og lidt senere til mejerivæsenet, hvor han var fra 1905 til 1908.

Derefter begyndte han at læse til lærer på Vordingborg Seminarium, hvor han blev færdiguddannet i 1912. Sit første job som lærer havde han på Mellerup Højskole ved Randers, og senere kom han til Høng Højskole, hvor han var til 1917. Derefter begyndte han at læse på Københavns Universitet og blev cand. mag. i matematik og fysik i 1921. Efter universitetet blev han medhjælper på Meteorologisk Institut, hvor han allerede det første år blev afdelingsleder. I 1932 blev han udnævnt til statsmeteorolog og chef for den geofysiske afdeling. Disse poster havde han, til han blev pensioneret

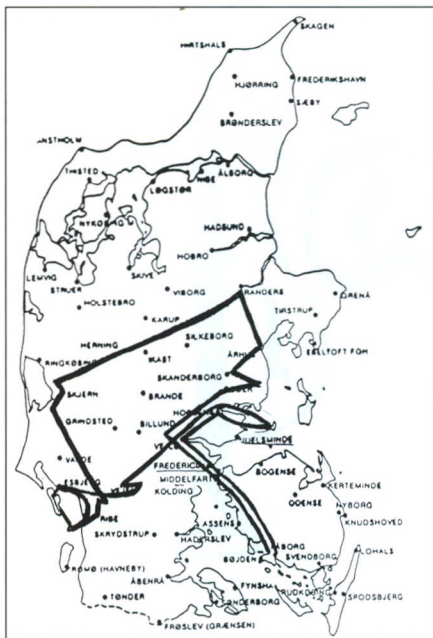
i 1956.

Som tidligere nævnt begyndte han at danse hos F.F.F. i 1915, og allerede året efter blev han sendt ud på sin første danseindsamlingsrejse. Rejsen kom til at foregå i Jylland og varede 22 dage. Rejsen foregik på cykel og var meget krævende - med violinen foran og en taske med notesbøger og madpakker på bagagebæren (kufferten sendte han fra sted til sted med tog). Turen var så omfattende, at den næsten var på 1000 km.

På denne rejse besøgte han adskillige almuefolk. Mange steder gik han forgæves, da folk ikke kunne eller ville huske noget. Andre steder lykkedes det at få en enkelt dans, og igen andre steder fandt han nogle givtige meddelere. I alt lykkedes det at indsamle ca. 60 danse på denne tur.

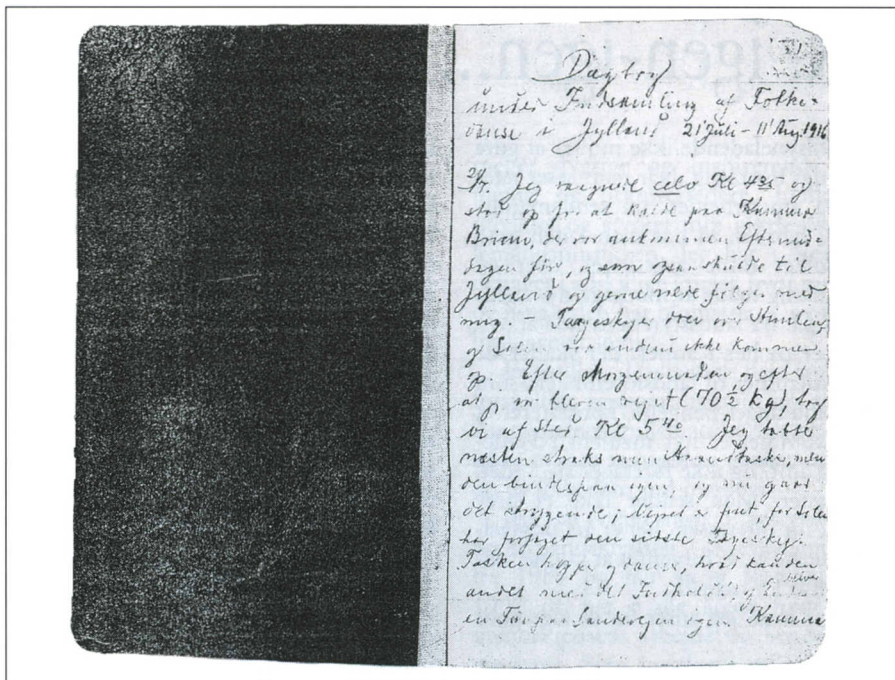
Johannes Egedal på danseindsamlingsrejse i Jylland 1916

Desværre findes dansene fra denne indsamling ikke mere, da de er bortkommet engang før 1941, hvor man i F.F.F. begyndte at efterlyse samlingen. Den kom aldrig frem i dagen lys - og det eneste, der er tilbage, er en oversigt over, hvilke danse, han indsamlede på hver egn. Enkelte af dansene kan dog rekonstrueres, da Grüner Nielsen beskriver nogle få fra samlingen i "Vore ældste Langdanse".

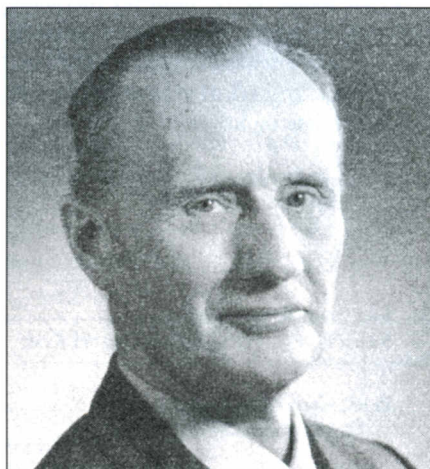
Selv om dansene er forsvundet, har vi dog mulighed for at få et kulturhistorisk indblik i, hvordan sådan en rejse foregik, da Johannes Egedal skrev et fyldigt referat af turen, som i 1916 blev udgivet som særtryk hos F.F.F. (hele referatet vil komme uforkortet i næste nummer af Hjemstavnsliv).

For et par år siden lykkedes det mig at få kontakt med Egedals familie, og hos sønnen, Bent Egedal, lå faderens originale dagbog fra rejsen i 1916. Det var utrolig spændende læsning, og i dagbogen fik man mange flere oplysninger end i referatet af turen - bl.a. navne og adresser på nogle af dansemeddelerne. Jeg har siden prøvet at efterspore nogle af disse dansemeddeleres efterkommere - for at finde ud af, hvad det var for folk, der meddelte dansene. Det lykkedes kun i nogle få tilfælde - Tiden var forpasset, de fleste steder kom jeg for sent. Hvis der bliver plads i næste nummer af Hjemstavnsliv, vil jeg fortælle om et par af dem.

Han har uden tvivl været dygtig til at få sine meddelere til at fortælle, for han blev efterfølgende sendt ud på følgende indsamlingsrejser:

Forår 1917, Reersø, 16 danse
Sommer, 1917, Lolland-Falster, 57 danse
Sommer, 1919, Lolland-Falster, korrektion + enkelte nye danse
Efterår, 1921, Sydvest Sjælland, 32 danse
Pinsen, 1922, Bornholm, 27 danse
Sommer, 1924, Sønderjylland, 57 danse
Sommer, 1926, Sønderjylland, korrektion + nogle nye danse
Vinter, 1928, Langeland, ? danse

Johannes Egedal ca. 1960

Der blev aldrig udgivet specifikke dansehefter af Egedals indsamlinger; men de blev flittigt brugt, da man begyndte at udgive de forskellige egnehefter.

I 1923 blev han forelsket i Karen Sondrup (1905-1960). Hun var også folkedanser hos F.F.F. De blev gift i 1925, hvor de flyttede til Birkerød, så han kom nærmere til observationsposterne i Rude Skov. På grund af Johannes Egedals karriere på Meteorologisk Institut stoppede ægteparret med at være aktive folkedansere omkring 1930 - dog slap de ikke kontakten til F.F.F. helt, da han beholdt sin post som revisor. Denne post bestred han i over 40 år. Han var, lige til sin død, aktiv debattør på foreningens årlige generalforsamlinger, og han fulgte levende med i foreningslivet.

Uorden i nummereringen af "Dansens og musikken rødder"

Ved en fejl har vi fået 2 stk. Dansens og musikken rødder 47. Derfor bedes I rette nr. 47 i aprilnummeret til nr. 48 og nr. 48 i majnummeret til nr. 49. Undskyld!

Per

Kildehenvisninger:

Tusind tak til Johannes Egedals familie ved Bent Egedal og Kirsten Egedal Henriksen for stor imødekommenhed under mine besøg og til Johannes Egedals niece, Anne Sofie Andreasen, som gav mig kontakten til familien.

Om Egedals indsamling på Lolland-Falster: se Ole Skovs "Dansens og musikken rødder nr. 24".